

Myter og realiteter om flyttemotiver, bolig- og bosætningspræferencer

Hvem flytter, hvorfor og hvad tiltrækker dem, der flytter – og hvad afholder andre fra at flytte? Rapporten har titlen Myter og realiteter om flyttemotiver, bolig- og bosætningspræferencer.

Af seniorforsker, ph.d Helle Nørgaard og forskningschef Hans Thor Andersen, Institut for Byggeri, By og Miljø, Aalborg Universitet – Build, København

Hvert år skifter tæt på en million danskere adresse; halvdelen af flytningerne sker internt i en kommune, 40% sker mellem to kommuner og de sidste 10% flytter fra en region til en anden. De fleste flytninger kan henføres til ændret livsfase – flytte hjemmefra, flytte sammen, skifte bolig til større eller mindre samt i forbindelse med skilsmisse eller i forbindelse med uddannelse eller job. Nogle flytter en del, andre flytter få gange og ganske få flytter stort set aldrig.

Der er gennem de seneste år(tier) sket væsentlige geografiske forskydninger i befolkningens bosætning, og der hersker en række antagelser om både omfang af samt retning og baggrund for flyttebevægelserne.

De to stærkeste antagelser er,

- 1) At urbaniseringen vil intensiveres, og at der primært vil være tilflytning og befolkningsvækst i byerne
- 2) At senere årtiers befolkningstilbagegang i yder- og landområder vil fortsætte og forstærkes over tid, samt at der er tale om en strukturel og uafvendelig udvikling.

De unge flytter mest

Antagelserne om forskellige befolkningsgruppers bolig- og bosætningspræferencer er tæt knyttet til dette. Det antages således ofte, at befolkningen har en præference for at bo i storbyen pga. job- og karrieremuligheder, mangfoldighed og kulturtilbud mv. samt fravælger at bo i landområder pga. begrænsede udviklings- og jobmuligheder. Data fra Danmarks Statistik viser, at der over tid har været skiftende retning i befolkningens bosætning, som det ses af tabel 1. Tabellen viser den procentvise fordeling af befolkningen i Danmark efter bystørrelser fra 1901 til 2022 og viser, at der – undtaget befolkningsudviklingen i landdistrikterne – er tale om en relativ stabil fordeling af befolkningen i de danske byer.

Stabilitet over tid gælder også for flytninger fordelt på forskellige aldersgrupper, hvilket illustreres i figur 1, som bl.a. viser, at hovedparten af alle flytninger foretages af unge i aldersgruppen 18-24 år. De unge flytter typisk 6-8 gange så ofte som deres

forældre, og som det ses af figuren, falder andelen af flytninger drastisk efter 25-års alderen. Derudover viser både danske og udenlandske undersøgelser, at forskellige mennesker har forskellige præferencer, som udover alder også er relateret til socio-økonomisk baggrund, familiestatus såvel som grundlæggende værdier og oplevelser af, hvad der er et godt sted at bo på forskellige tidspunkter i livet.

Flytteoverskud til mellemkommuner

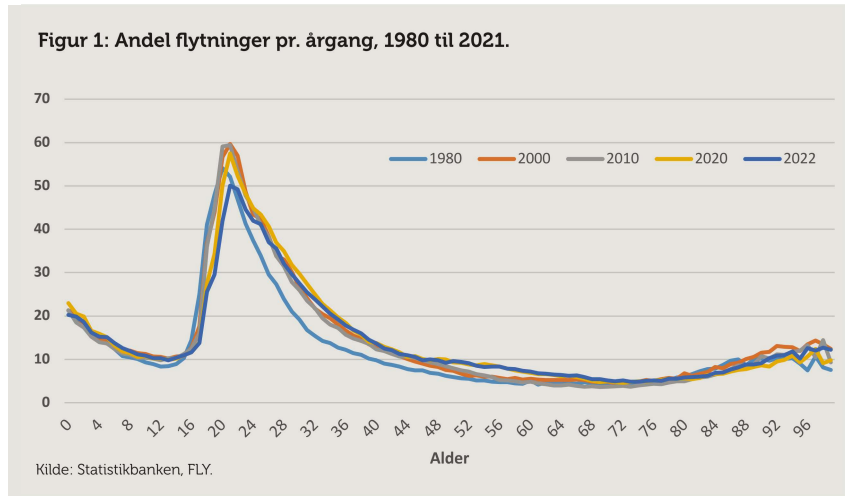
Der har gennem en længere årrække været stor opmærksomhed på fraflytning fra landområder i Danmark. Der har derimod været begrænset opmærksomhed på, at flytningernes retning har ændret sig over tid og bør ses i sammenhæng med væsentlige samfundsmæssige forandringer herunder økonomiske konjunkturer. Disse forandringer illustreres i figur 2, som viser nettoflytninger i Danmark fordelt på bykommuner, mellemkommuner, landkommuner og yderkommuner. Figuren er baseret på data fra Dan-

Tabel 1: Befolkningens fordeling efter bystørrelser, 1901-2022 (pct.).

	1901	1921	1940	1960	1970	1981	1990	2000	2010	2018	2022
Storkøbenhavn	20,2	21,4	25,9	28,4	27,6	26,1	25,8	20,5	21,5	22,7	23,0
Aarhus, Odense og Aalborg	5,3	6,0	7,5	8,8	8,7	8,2	8,7	9,2	9,3	9,8	10,0
Byer over 30.000 indb.	0,0	1,0	3,7	6,5	10,8	8,6	9,5	11,4	13,1	13,8	14,1
Byer med 5000 – 29999 indb.	8,5	14,4	15,9	14,4	14,4	18,9	17,4	19,9	19,9	20,1	20,0
Byer med 1000-4999 indb.	6,9	6,8	6,2	7,4	10,4	14,4	15,4	15,7	15,4	14,5	14,5
Landsby med 200-999 indb.	1,9	5,6	5,7	8,2	8,4	8,2	8,0	8,2	7,6	7,0	6,7
Landdistrikter med under 200 indb.	57,2	44,8	35,1	26,3	19,8	15,6	15,0	15,2	13,2	12,0	11,8
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Statistikbanken (BY2) og historisk materiale fra Danmarks Statistik Byopgørelsen.

Figur 1: Andel flytninger pr. årgang, 1980 til 2021.

marks Statistik og illustrerer nettobevægelser dvs. forskellen mellem til- og fraflytning, som i mange tilfælde er næsten lige store i antal.

Som det ses, var der et markant skift med befolkningsvækst i bykommunerne og befolkningsstilbagegang i land- og yderkommuner i 2007/2008. Krisen i 2008 gav anledning til befolkningsstab, virksomhedslukninger og usælgelige boliger i land- og yderkommuner, alt imens storbyerne slap næsten uberørt gennem krisen, og for Københavns og Århus' vedkommende oplevede en markant vækst. Men figuren viser tydeligt, hvordan nettoflytningerne til bykommunerne toppede omkring 2012-2013; herefter mindskes dette klart, og parallelt hermed blev flytteunderskuddet i yder- og landkommuner stadigt mindre. Denne udvikling blev forstærket i 2020 og fortsatte i 2021, hvor der var et markant flytteoverskud i mellemkommunerne og i nogen grad også i landkommunerne, hvilket var modsvaret af et tilsvarende markant flytteunderskud

i bykommunerne. Den seneste udvikling viser endnu et skift med flytteunderskud i mellemkommunerne, mens bykommunernes flytteunderskud blev formindsket. Figuren viser dog tydeligt, at Københavns Kommunes adskiller sig væsentligt fra de øvrige bykommuner, idet Københavns Kommune siden 2017 har haft større fraflytning end tilflytning med et stigende flytteunderskud siden 2019.

Forsimplede fortællinger om flyttemønstre

Enkeltstående undersøgelser af flyttebevægelser kombineret med historier om befolkningens prioritering af byens mangfoldighed og mange tilbud eller idylliserede beskrivelser af det gode liv og 'på landet flytninger' har givet anledning til forskellige, ofte forsimplede såvel som modstridende udlægninger af både omfang og retning for flyttebevægelserne og ikke mindst forskellige befolkningers flyttemotiver og bosætningspræferencer. Det drejer sig fx om antagelser som,

- 1) At især højtuddannede foretrækker at blive boende i byerne pga. jobmuligheder, netværk, byliv og kulturtilbud.
- 2) At begrænsede jobmuligheder, centralisering af kommunal service, utilstrækkelige transportmuligheder samt lokalisering af jobs i byerne, nødvendiggør fraflytning fra tyndt befolkede områder og tilflytning til de store byer.
- 3) At det overvejende er udsatte grupper, som flytter til land – og yderkommuner.
- 4) At de fleste ældre på landet gerne vil flytte, men er tvunget til at blive pga. manglende efterspørgsel og begrænsede muligheder ift. at sælge deres hus.
- 5) At flyttemotivet for indvandrerne er arbejde og muligheden for at tjene penge, at de ikke har planer om varig bosætning i Danmark, men i stedet ønsker at vende tilbage til deres hjemland.

Disse og andre antagelser præger forståelsen af befolkningens flytteønsker og flyttemotiver, bolig- og bosætningspræferencer.

Der er store mængder af data for flyttebevægelsernes antal, mens viden om flyttemotiver og bosætningsønsker er begrænset, hvilket er baggrunden for vores undersøgelse og rapport, som udgives i sommeren 2023. Rapporten har titlen Myter og realiteter om flyttemotiver, bolig- og bosætningspræferencer og bidrager med viden om befolkningens bolig- og bosætningspræferencer samt motiver for at flytte til og bo i en stor eller mindre by, i en landsby eller i et landdistrikt. Vi har med andre ord undersøgt, hvem der flytter og hvorfor; hvad tiltrækker dem, der flytter – og hvad der afholder andre; og hvor forskellige befolkningsgrupper foretrækker at bo.

Figur 2: Nettoflytninger i Danmark fordelt på kommunetyper, Københavns Kommune samt bykommuner undtaget Københavns Kommune 2006-2022.

